

Piemērojamais tiesiskais režīms pēc Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civillietās, ģimenes lietās un krimināllietās denonsēšanas

2022. gada 24. februārī Krievijas Federācija uzsāka pilna mēroga uzbrukumu Ukrainas teritorijai, rupji pārkāpjot ne tikai Ukrainas suverenitāti un teritoriālo integritāti, bet arī virkni starptautisko tiesību normu, piemēram, Apvienoto Nāciju Statūtu 2. pantu un imperatīvās starptautisko tiesību normas. Krievijas Federācijas pretlikumīgās un teroristiskās darbības Ukrainas teritorijā ir izpelnījušās plašas starptautiskās sabiedrības nosodījumu, proti, Eiropas Savienība un citas valstis ir ieviesušas sankcijas pret Krievijas Federāciju ar mērķi vājināt tās ekonomiku un veicināt tās izolāciju.

Arī Latvijas Republika pievienojoties starptautiskās sabiedrības nosodījumam, 2024. gada 18. janvārī pieņēma likumu "Par Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civillietās, ģimenes lietās un krimināllietās denonsēšanu". Minētais likums paredz Latvijas Republikas tiesības vienpusēji pārtraukt 1993. gada 3. februārī parakstīto Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līgumu par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civillietās, ģimenes lietās un krimināllietās (turpmāk – Līgums).

Lai arī Līgums ir spēkā vēl sešus mēnešus, tam zaudējot spēku, tiesisko sadarbību starp Latvijas Republiku un Krievijas Federāciju turpmāk regulēs atbilstoši starptautisko tiesību akti, kuru dalībvalstis ir gan Latvijas Republika, gan Krievijas Federācija.

Tiesiskā sadarbība krimināllietās un civillietās

Tiesiskā sadarbība krimināllietās tiks īstenota saskaņā ar 1959. gada 20. aprīļa Eiropas Padomes Konvenciju par savstarpējo palīdzību krimināllietās un 1957. gada 13. decembra Eiropas Padomes Konvenciju par izdošanu. Savukārt tiesiskā sadarbība civillietās tiks nodrošināta Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences konvencijas ietvaros, kas regulē tiesisko sadarbību civillietās jautājumos par dokumentu izsniegšanu un pierādījumu iegūšanu, kā arī jautājumos par bērnu aizsardzību.

Tiesu un šķīrējtiesu nolēmumu atzīšana un izpilde

Attiecībā uz Krievijas Federācijas tiesas nolēmumiem jānorāda, ka situācijās, kurās Latvijas tiesā tiks lūgta Krievijas Federācijas tiesas nolēmuma civillietā atzīšana un izpilde, tiks piemērota Civilprocesa likuma F daļā "Starptautiskais civilprocess" ietvertais regulējums. Turpretim attiecībā uz krimināllietām tiks piemērots Kriminālprocesa likuma C daļas noteikumi. Kriminālprocesa likuma 675. panta trešā un ceturtā daļa nosaka, ka starptautiskā sadarbība kriminālprocesā var notikt, ja starp valstīm ir ievērota savstarpējība, proti, ja Krievijas Federācija apliecinātu, ka sniegs tiesisko palīdzību, ievērojot tādas pašus principus kā Latvijas Republika. Savukārt attiecībā uz šķīrējtiesu spriedumu atzīšanu un izpildi, Līguma denonsēšana neko nemainīju, jo to regulē 1958. gada 10. maija Ņujorkas konvencijas par ārvalstu šķīrējtiesu nolēmumu atzīšanu un izpildīšanu.

Nikola Dukule

Jaunākā juriste, Strīdu risināšanas prakses grupa

nikola.dukule@ellex.legal